

**Білім сапасын қамтамасыздандыру
бойынша тәуелсіз агенттігі – IQAA**

Тақырыптық талдау

**Сыртқы сараптамалық топтардың
есептерінен анықталған жоғары оқу
орындары мен жақсартуға арналған
облыстардың оң тәжірибелері
(2022 -2025 гг.)**

Дайындаған:

Г.Т. Жұмадилова, химия ғылымдарының кандидаты

Астана, 2026

МАЗМҰН

КІРІСПЕ	3
1. АНАЛИТИКАЛЫҚ БӨЛІМ	4
1.1 2022–2025 жылдары жоғары білім беру ұйымдарын институционалдық аккредиттеудің жалпы шолуы	4
1.2 Жоғары білім беру ұйымдарындағы үздік тәжірибені жүйелеу	5
1.3 Жоғары оқу орындарындағы үздік тәжірибелер.....	6
1.4 Жетілдіру салаларын жүйелеу.....	11
1.5 Сыртқы сарапшы топтарының ұсыныстары.....	12
ҚОРЫТЫНДЫ.....	20

Кіріспе

Бұл тақырыптық талдау 2022–2025 жылдары жоғары білім беру ұйымдарының институционалдық аккредитациясынан кейін сыртқы сарапшы топтарының (EEGs) жауаптары негізінде дайындалды.

Бұл талдаудың мақсаты – аккредитация стандарттарына сәйкестік пен білім берудің ішкі сапаны қамтамасыз ету жүйелерін дамыту тұрғысынан жоғары оқу орындарының оң тәжірибелерін және EEG есептерінде анықталған жетілдіру салаларын қорытындылау және жүйелеу.

Институционалдық аккредитацияның талдау нәтижелері жоғары білім беру ұйымдарының қызметіндегі қайталанатын күшті жақтары мен жүйелік проблемалық аймақтарды анықтауға мүмкіндік берді.

Алынған нәтижелерді жоғары оқу орындары жоғары білім жүйесінде үздік тәжірибелерді тарату және стратегиялық дамуын түзету үшін пайдалана алады.

I Аналитикалық бөлім

1.1 2022–2025 жылдары жоғары білім беру ұйымдарының институционалдық аккредитациясының жалпы сипаттамалары

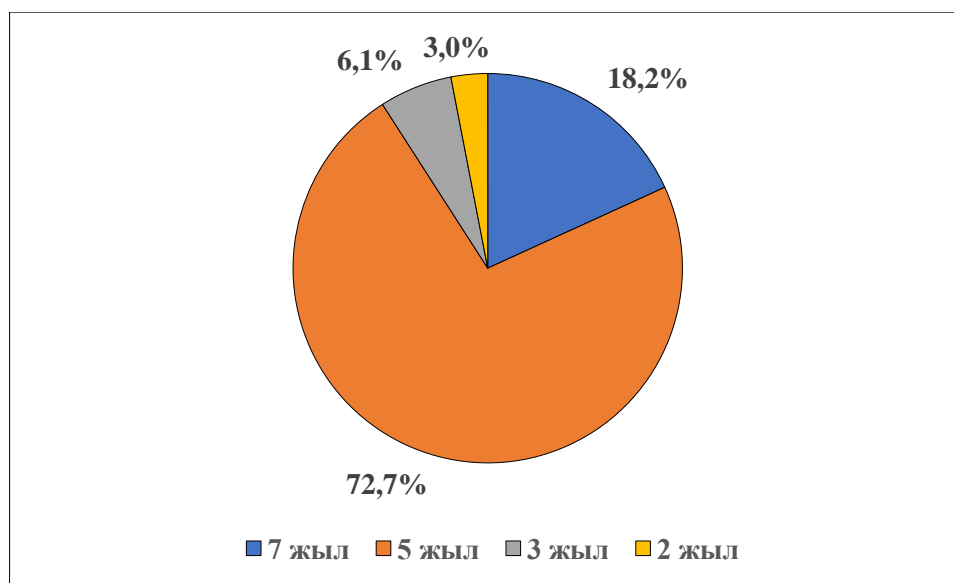
2022–2025 жылдары институционалдық аккредитация аясында 33 сыртқы бағалау жүргізілді (1-кесте), олардың екеуі жоғары оқу орындары алғашқы аккредитациядан өтті.

1-кесте. 2022–2025 жылдары Агенттік жүргізген сыртқы институционалдық бағалаулар

№	Жоғары оқу орны	Аккредитация жылы
1	Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының Әділет академиясы	2022
2	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	2022
3	Астана халықаралық университеті	2022
4	М.Х. Дулати Тараз өңірлік университеті	2022
5	Шымкент университеті	2022
6	Алматы технологиялық университеті	2023
7	Сафи Утебаев атындағы Атырау мұнай-газ университеті	2023
8	Дене шынықтыру және жаппай спорт академиясы (бастапқы)	2023
9	Қазақстан Ұлттық Өнер Университеті	2023
10	Академик Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2023
11	Болашақ университеті, Қызылорда	2023
12	М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті НАО	2023
13	Мирас университеті	2023
14	Тұран Астана университеті	2023
15	Мухамеджан Тыныспаев атындағы АЛТ университеті	2024
16	Алматы менеджмент университеті	2024
17	Х. Досмұхамедов атындағы университет, Атырау	2024
18	С. Аманжолов Шығыс Қазақстан университеті	2024
19	Жәңгір хан Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы және техникалық университеті	2024
20	Инновациялық Еуразия университеті	2024
21	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2024
22	Қазпотребсоюз Қарағанды университеті	2024
23	Академик Зұлхарнай Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2024
24	Қазақстан-Америка еркін университеті	2024
25	Туризм және қонақжайлылық халықаралық университеті	2024
26	Таджик мемлекеттік қаржы және экономика университеті	2024
27	Шымкент университеті	2024

28	Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Қоғамдық басқару академиясы	2025
29	Каспий қоғамдық университеті	2025
30	Халықаралық білім беру корпорациясы	2025
31	Нур Мұбарак Мысырлық Ислам мәдениеті университеті	2025
32	О. Жанибеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2025
33	Ковентри Қазақстанда (бастауыш)	2025

1-сурет жоғары білім беру ұйымдарының аккредитация мерзімі бойынша таралуын көрсетеді. Ұйымдардың ең үлкен үлесі (72,7 %) 5 жылға аккредитацияланған, бұл әдетте белгіленген стандарттарға тұрақты түрде сәйкес келу деңгейінің жоғары екенін көрсетеді. Жоғары білім беру ұйымдарының 18,2%-ына 7 жылға аккредитация берілді, бұл олардың институционалдық дамудың жоғары деңгейін көрсетеді.

Сурет 1. Жоғары оқу орындарының аккредитация мерзімі бойынша таралуы

1.2 Жоғары оқу орындарында үздік тәжірибелерді жүйелеу

Жоғары оқу орындарындағы үздік тәжірибелер сыртқы сарапшы топтарының есептерінен анықталып, салалар бойынша жіктелді (2-кесте). Кестеден көрініп тұрғандай, үздік тәжірибелердің ең көп саны (62 %) келесі салаларда тіркелді: Студенттерге бағытталған оқыту және студенттерді қолдау

жүйелері (39 мысал), Практикаға бағытталған тәсіл және білім беру бағдарламаларын жүзеге асыруда жұмыс берушілердің қатысуы (21 мысал); сондай-ақ материалдық-техникалық ресурстар мен білім беру инфрақұрылымы, басқару және ақпараттық басқару, сондай-ақ білім беру процесі мен әкімшілік рәсімдерді цифрландыру (11–18 мысал).

2-кесте. Жоғары білім беру ұйымдарындағы іс-әрекет салалары бойынша оң тәжірибелердің таралуы

Оң тәжірибе саласы	Жоғары оқу орны бойынша мысалдар саны
Миссия, стратегиялық басқару және жоспарлау, корпоративтік мәдениет	9
Басқарудың ашықтығы, академиялық адалдық және сапа мәдениеті	9
Басқару және ақпараттық басқару	16
Жұмыспен қамту және түлектермен байланыс	7
Білім беру үдерісі мен әкімшілік рәсімдерді цифрландыру	11
Бақылау, деректерді талдау және басқарушылық шешім қабылдау	6
Оқу бағдарламаларын жүзеге асыруда практикалық бағыт пен жұмыс берушілердің қатысуы	21
Студенттерге бағытталған оқыту және студенттерді қолдау жүйелері	39
Зерттеу қызметтері және зерттеулерді білім беру процесіне интеграциялау	7
Құрылғылар мен білім беру инфрақұрылымы	18
Академиялық персоналдың саны мен кәсіби дамуы	7
Қабылдау және мансаптық бағдар беру	5
Оқу бағдарламаларын дамыту	4
Халықаралықтандыру және академиялық мобильділік	6
Қоғаммен байланыс	5
Жалпы	170

1.3 Жоғары білім беру мекемелеріндегі үздік тәжірибелер

Студенттерге бағытталған оқыту және студенттерді қолдау жүйелері

Үздік тәжірибе ретінде Жоғары білім беру комиссиясы жоғары білім беру ұйымдарындағы Студенттерге қызмет көрсету орталықтары білікті мамандармен толықтырылып, студенттеріне қолдау көрсету мен көмек

көрсетуге бағытталғанын атап көрсетеді. Бұл тәжірибе әкімшілік кедергілерді азайтып, сенімді орта қалыптастыруға ықпал етеді.

VEG жиі оқытушылардың студенттердің жеке оқу жолдарын қолдаудағы белсенді рөлін атап өтеді. Зерттелген университеттер арасында байқалған жалғыз тәжірибе – студенттерге «Студент-зерттеуші» біліктілігін тағайындау. Бұл атақ университеттің Академиялық кеңесінің шешімімен студенттердің өнімді ғылыми-зерттеу жұмысы мен жоғары академиялық жетістіктерін ескере отырып беріледі.

VEG есептеріне сәйкес, оң тәжірибелерге көптеген университеттерде студенттерге арналған шеберлік сыныптары мен семинарларды ұйымдастыру, талантты жастарды тарту мақсатындағы ғылыми-зерттеу байқаулары мен бизнес-жобалар, сондай-ақ студенттердің азаматтық жауапкершілік пен әлеуметтік дағдыларын дамытуға бағытталған ерікті және әлеуметтік маңызы бар бастамаларға қатысуы жатады. Бір университет ерекше атап өтілген, онда Кәсіпкерлік орталығы «Команда құру және табысты командалық жұмыс қағидалары», «Инновациялық жобалар байқауы», «Табысты бизнес құру» және «Үздік стартап жобасы» сияқты бизнес-тренингтерді тұрақты түрде ұйымдастырады.

Кейбір VEG есептері бірінші курс студенттерін жылдам бейімдеуге арналған жақсы қалыптасқан жүйені атап көрсетеді.

Жақсы тәжірибеге оқу ақысына жеңілдіктер түріндегі әлеуметтік қолдау, сондай-ақ студенттердің ел ішінде және шетелде өтетін академиялық және шығармашылық жобаларға, байқауларға, олимпиадаларға және фестивальдерге қатысуын қаржылай қолдау жатады.

Жоғары оқу орындарында атап көрсетілген оң тәжірибелердің бірі – студенттердің коллегиялық басқару органдарына, өзін-өзі басқару органдарына, студент декандықтарына және студент кеңестеріне шынайы қатысуы. Мұндай тәжірибелер жауапкершілік сезімін арттырып, әкімшілік пен студенттер арасындағы серіктестікті нығайтуға көмектеседі.

Оқу бағдарламаларын іске асыруда практикалық бағытталғандық пен жұмыс берушілердің қатысуы

Көптеген жоғары оқу орындарында Жоғары білім комиссиясы (НЕС) білім беру процесіне жұмыс берушілердің жоғары деңгейде қатысатынын атап өтті. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеуге, қайта қарауға және тұрақты түрде жаңартуға, сондай-ақ бағдарлама мазмұнын талқылайтын бірлескен дөңгелек үстел отырыстарына қатысады. Сонымен қатар, кейбір жоғары оқу орындары салалық комитеттердің жұмысын ерекше атап көрсетеді.

VEG жоғары білім беру ұйымдарында дуальды білім беру тәжірибесін оң үлгі ретінде атап көрсетеді: жұмыс орындарындағы тағылымдамаларды

теориялық оқумен біріктіру, кәсіпорындарда сабақтар мен тағылымдамаларды өткізу және өнеркәсіптік нысандарда « » кафедрасының бөлімшелерін құру. Кейбір университеттерде студенттердің практикалық дайындығы арнайы клиникалар, зертханалар және оқыту-өндірістік орталықтарда ұйымдастырылады.

Сыртқы сарапшы топтары қонақ дәрістерін өткізуге тәжірибелі мамандар мен компания өкілдерін тартуды, сондай-ақ оқытушылар мен тәжірибешілердің бірлесіп практикалық тапсырмаларды әзірлеуін оң тәжірибе ретінде жиі атап көрсетеді, бұл оқытудың қолданбалы сипатын күшейтіп, түлектердің еңбек нарығындағы жұмыспен қамтылуын арттырады.

Материалдық-техникалық ресурстар мен білім беру инфрақұрылымы

Сыртқы сарапшы топтары бірқатар жағдайларда заманауи әрі әртүрлі білім беру инфрақұрылымының дамығанын атап өтті: мысалы, студенттер тұтынушылардың нейрофизиологиялық реакцияларына негізделген қолданбалы зерттеулер жүргізетін Нейромаркетинг зертханасы; Топырақ, Су және Өсімдік талдау зертханасы; жер сілкінісіне төзімді құрылыс, геотехникалық инженерия және құрылыс материалдары саласындағы жақсы дамыған зертханалық кешен; студенттерге практикалық дағдыларын дамытуға, стартап жобаларымен айналысуға, цифрлық технологияларды меңгеруге және инновациялық шешімдердің прототиптерін жасауға мүмкіндік беретін FabLab (Fabrication Laboratory); сондай-ақ заманауи білім беру, ғылыми-зерттеу және өндірістік орталықтар.

Мамандар көптеген жоғары оқу орындарында кітапхана мен ақпараттық ресурстардың тиімді жұмыс істеп жатқанын атап көрсетеді: электрондық кітапханалар, толық мәтінді дерекқорлар, мультимедиялық оқыту материалдары және интернетке қосылу мүмкіндігі бар заманауи оқу залдары. Ерекше мамандандырылған жинақтар мен сандық ресурстар бөлек көрсетілген.

Жоғары оқу орындарында кеңінен қалыптасқан үздік тәжірибелердің мысалдары ретінде сарапшылар кедергісіз орта мен инклюзивті оқыту жағдайларын жасауды, сондай-ақ студенттер инфрақұрылымын дамытуды: жатақханалар, спорттық нысандар және тәуелсіз оқу мен демалыс кеңістіктерін атап көрсетеді.

Басқару және ақпараттық басқару

Өз есептерінде Жоғары білімді бағалау комиссиясы (VEEG) бірнеше университетте енгізілген кадрларды басқарудың жүйелі тәсілін, ішкі қызметкерлерді магистратура мен докторантура бағдарламалары арқылы оқытуды және қызметкерлердің кәсіби дамуын қолдауды оң тәжірибелер ретінде атап көрсетеді.

Жақсы тәжірибенің сирек кездесетін мысалдарының бірі – университеттің Академиялық кеңесі ұйымдастыратын тұрақты «Ғалымның сөзі» бағаны, ол университеттің жетекші ғалымдарына ұсыныстар мен пікірлер айтуға мүмкіндік береді.

Қайталанатын оң тәжірибенің бірі – оқытушылар мен ғылыми қызметкерлерді ынталандыру мен мотивациялаудың жақсы дамыған жүйесі, оның құрамына КРІ негізінде бонустарды динамикалық түрде есептейтін калькулятор жүйесін енгізу кіреді, ол оқытушылардың академиялық және қосымша іс-әрекеттерінің барлық салаларын ескереді, сондай-ақ ғылыми қызметкерлерге арналған бонустарды қамтиды.

Кейбір университеттердің айтуынша, Жоғары білімді бағалау тобы (VEG) академиялық және басқа қызметкерлерге медициналық сақтандыру ұсынуды оң тәжірибе деп санайды, себебі бұл қызметкерлердің қанағаттануын арттырады және университеттің қызметкерлеріне жоғары деңгейде әлеуметтік қорғаныс қамтамасыз етуге деген міндеттемесін көрсетеді.

Оқу үдерісі мен әкімшілік рәсімдерді цифрландыру

Университеттердегі осы саладағы оң тәжірибелерге цифрлық және қашықтық оқыту технологияларын белсенді енгізу жатады: Moodle LMS-ті пайдалану, ішкі білім беру порталдары, академиялық пәндерге MOOC-тарды интеграциялау және, мысалы, QR кодтарды қолдану арқылы студенттердің сабаққа қатысуын бақылауды автоматтандыру.

VEG негізгі процестерді цифрландыруға – қабылдау науқанынан бастап академиялық және әкімшілік басқаруға дейін – баса назар аударады. Кейбір университеттер қабылдау (Bitrix24), академиялық процестер (StudySpace, CaspiDot, Platonus және Univer) және басқару шешімдерін (Documentolog) біріктіретін цифрлық экожүйені пайдаланады.

Миссия, стратегиялық басқару және жоспарлау, корпоративтік мәдениет, басқарудың ашықтығы, академиялық адалдық және сапа мәдениеті

Осы салалардың әрқайсысында VEG есептері тоғыз оң тәжірибені атап көрсетеді.

Төрт жағдайда VEG университеттің айқын тұжырымдалған миссиясы мен стратегиялық жоспарлаудың үздіксіздігін атап өтті.

Стратегиялық мақсаттарды операциялық жоспарлар мен КРІ-лармен үйлестіру, сондай-ақ қызметкерлердің стратегиялық мақсаттарды түсінуге және жүзеге асыруға қатысуы оң тәжірибе ретінде атап өтілді.

Университеттердің бірінде сыртқы бағалау тобы сыртқы бағалаудан кейін корпоративтік мәдениеттің жоғары деңгейін атап өтті, оны ішкі сапаны қамтамасыз ету жүйесінің берік негізі ретінде қарастырады.

VEG жоғары білім беру ұйымдарының Академиялық адалдық қауымдастықтарына қатысуын, сәйкестік жөніндегі қызметкерлер лауазымын енгізуін және ішкі ережелерді халықаралық басқару стандарттарына сәйкестендіруін оң мысалдар ретінде келтіреді.

« : Жұмыспен қамту және түлектермен байланыс», «Кадрлардың әлеуеті және оқытушылардың кәсіби дамуы» және «Зерттеу қызметі және зерттеулерді білім беру процесіне интеграциялау» атты үш бағытта сыртқы сарапшылар топтары әр бағытта жеті оң тәжірибені анықтады.

Үш жағдайда университеттерде түлектердің жұмыспен қамтылуы мен мансаптық жолын тұрақты түрде бақылау жүргізілгені байқалды. Басқа университеттерде түлектер университет өміріне, оның имиджін насихаттауға және іс-шараларға белсенді қатысып, бұл кері байланысты және университеттің беделін нығайтады.

Сарапшылар топтары мансабын жаңа бастаған оқытушыларға арналған қолдау бағдарламаларының екі мысалын оң тәжірибе ретінде атап өтті; бір жағдайда он адамнан тұратын топ «Болашақ» бағдарламасы аясындағы «500 ғалым» ғылыми стипендиясына халықаралық грантты бірлесіп жеңіп алды. Жақсы тәжірибенің тағы бір мысалы – оқытушылардың Coursera платформасы үшін курстар әзірлеуге қатысуы.

Университеттердің ғылыми-зерттеу қызметіне қатысты жақсы тәжірибе мысалдарына коммерцияландыруға дайын стартап жобалары, жеті бірегей патенттің болуы, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі мен Президенттік кеңестің Ұлттық технологиялық паркі қаржыландырған зерттеу гранттық жобаларын сәтті жүзеге асыру, сондай-ақ коммерциялық келісімшарттық жобалар аясында өнеркәсіптік серіктестермен ынтымақтастық жатады. Тағы бір мысал ретінде университетте «Жаңа климаттық экономика» орталығын құруды айтуға болады, оның мақсаты – университет ішінде білім алу, зерттеу және оқыту процестерін біріктіруді қамтамасыз ету.

-ға қатысты жақсы тәжірибенің қалған мысалдары келесі бағыттар бойынша : **«Бақылау, деректерді талдау және басқару шешімдерін қабылдау» (6), «Халықаралықтандыру және академиялық мобильділік» (6), «Қабылдау және мансаптық бағдар беру» (5), «Қоғамдық ақпараттандыру» (5) және «Оқу бағдарламасын әзірлеу» (4).**

Аталған үздік тәжірибе мысалдарында Жоғары білім сапасын қамтамасыз ету агенттігі (VEG) университеттердің оқу үдерісінің сапасын және студенттер мен жұмыс берушілердің қанағаттануын бақылау жүйелерін құрғанын атап

көрсетеді. Сауалнамалар мен деректерді талдау нәтижелері коллегиялық органдар тарапынан тұрақты түрде қаралады. Сонымен қатар, студенттерге шағым түсіру мүмкіндігі беріледі және олар қарастырылады. Кері байланыс механизмдерінің болуы және студенттердің сұрауларына жауап беру сапа мәдениетінің маңызды элементі болып саналады.

Университеттерде байқалған оң тәжірибелерге мыналар жатады: дәріс оқуға Нобель сыйлығының лауреаттары да қоса, шетелдік ғалымдардың белсенді қатысуы; докторанттарды зерттеу тағылымдамаларына орналастыру үшін халықаралық серіктестердің кең желісі (); сондай-ақ студенттерге академиялық алмасу бағдарламаларына қатысуға мол мүмкіндіктер.

Қабылдау және мансаптық бағдар беру тұрғысынан кейбір жоғары оқу орындарында мансаптық бағдар беру жұмысының жүйелі сипаты атап өтілді: ақпараттық кеңес беру, ашық есік күндері, дайындық курстары және өңірлермен белсенді өзара әрекеттесу, бұл студенттерді қабылдау тенденцияларына оң әсер етеді.

Жоғары білім сапасын қамтамасыз ету агенттігі (VEG) жақсы тәжірибе мысалдары ретінде жұмыс берушілердің ұсыныстарын ескере отырып жаңа әрі инновациялық білім беру бағдарламаларын белсенді дамытуды, бағдарлама құрылымының логикалық болуын және оқу нәтижелері мен дамытылатын құзыреттер арасындағы айқын байланысты айқындайды.

1.4 Жақсарту салаларын жүйелендіру

Сыртқы сарапшы топтарының есептерінде анықталған жетілдіру салалары 17 бағытқа (3-кесте) жіктелді, олар кездесу жиілігіне қарай үш санатқа біріктірілді: ұсыныстардың 61,9%-ы, төмендеу ретімен, зерттеу қызметтеріне және оларды оқу бағдарламасына интеграциялауға қатысты; материалдық-техникалық ресурстар мен білім беру инфрақұрылымы; кадрлардың әлеуеті мен оқытушы құрамды дамыту; оқу, оқыту, бағалау және студенттерге қолдау көрсету; мониторинг, деректерді талдау және басқару шешімдерін қабылдау, басқару және ақпараттық басқару; ұсыныстардың 35,1 пайызы халықаралықтандыру мен академиялық мобильділікке, миссияға, стратегиялық басқару мен жоспарлауға, корпоративтік мәдениетке қатысты, қоғамдық коммуникация, басқарудың ашықтығы, академиялық адалдық және сапа мәдениеті, студенттердің белсенділігі, түлектердің жұмыспен қамтылуы, түлектермен байланыс, оқу бағдарламасын дамыту, білім беру процесі мен басқарудың цифрлануы; ал қалған 3,1 % ұсыныстар бейресми білім алу, қабылдау және мансаптық бағдар беру мәселелеріне қатысты.

3-кесте. Жақсарту салаларын іс-әрекет салалары бойынша бөлу

Жақсартуға бағытталған негізгі сала	Жоғары оқу орны бойынша мысалдар саны
Миссия, стратегиялық басқару және жоспарлау, корпоративтік мәдениет	18
Басқарудың ашықтығы, академиялық адалдық және сапа мәдениеті	16
Оқу, оқыту, бағалау және студенттерге қолдау көрсету	36
Бақылау, деректерді талдау және басқарушылық шешім қабылдау	29
Студенттердің қатысуы	15
Практикалық бағыт және оқу бағдарламасын іске асыруда жұмыс берушілердің қатысуы	20
Материалдық-техникалық ресурстар мен білім беру инфрақұрылымы	38
Халықаралықтандыру және академиялық мобильділік	25
Басқару және ақпараттық басқару	25
Қоғамдық ақпарат	18
Бәрілдердің жұмыспен қамтылуы және түлектермен байланыс	15
Ресми емес білім алу	9
Кадрлық әлеует және академиялық құрамды дамыту	37
Зерттеу қызметтері және оларды білім беру процесіне интеграциялау	55
Білім беру үдерісі мен басқарудың цифрлануы	13
Оқу бағдарламаларын дамыту	16
Қабылдау және мансаптық бағдар беру	3
Жалпы	388

1.5 Сыртқы сарапшы топтарының ұсыныстары

Зерттеу қызметтері және оларды білім беру процесіне интеграциялау

Сыртқы сарапшы топтарының ұсыныстарын талдау көрсеткендей, осы салада олар ең көп ұсыныстар жасаған.

Сыртқы сарапшы топтарының есептерінің едәуір бөлігі оқыту және ғылыми-зерттеу қызметкерлерінің атқарып жатқан академиялық жұмысының тиімділігін жақсарту қажеттігін, ең алдымен жарияланым белсенділігінің сапалық көрсеткіштерін арттыру арқылы, баса көрсетеді.

Сарапшылар үнемі Scopus (Elsevier) және Web of Science халықаралық дерекқорларына енгізілген жоғары ықпалды ғылыми журналдардағы, сондай-ақ KKSON тізіміне кіретін журналдардағы жарияланымдар санын арттыруды университеттердің ғылыми мәртебесін көтерудің негізгі шарты деп санайды.

Жиі қайталанатын ұсыныстардың бірі – академиялық қызметкерлерді іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулерге, сондай-ақ эксперименттік жобалау және әзірлеу жұмыстарына белсенді қатысуға ынталандыру.

Сарапшылар тобы гранттық қаржыландыру (GF) және бағдарламалық мақсатты қаржыландыру (PTF) аясында жүзеге асырылатын зерттеу жобаларының санын арттыру қажеттігін, сондай-ақ басқа жоғары оқу орындарымен консорциум түрінде ұлттық және халықаралық байқауларға өтінімдер беруді белсендіру қажеттігін атап көрсетеді. Сонымен бірге сарапшылар тобы зерттеу жобаларын дайындау және жүзеге асыру кезінде университеттердің академиялық құрамы мен мансабын жаңа бастаған зерттеушілерге жүйелі қолдау көрсетудің маңыздылығын ерекше атап көрсетеді.

Зерттеу кадрларын даярлау ұсыныстарда ерекше орын алады. Сарапшылар тобы PhD студенттеріне қолдауды күшейту және олардың диссертацияларын сәтті қорғау көрсеткішін арттыру қажеттігін атап көрсетеді. Кейбір жағдайларда ол Жас ғалымдар кеңесі мен ғылыми қоғамдастықтарды жандандыруды ұсынады.

Бірнеше есеп зерттеу бөлімшелерін құру, зерттеу мектептерін дамыту және салалараралық зерттеу топтарын құрудың тиімділігін атап көрсетеді.

Назар аударуды қажет ететін салалардың бірі ретінде VEG есептері студенттердің ғылыми-зерттеу қызметіне қатысуын атап көрсетеді. VEG-тер бакалаврларды, магистранттарды және PhD докторанттарын ғылыми жарыстарға, олимпиадаларға, жобалар мен басылымдарға белсенді түрде тарту қажеттігін, сондай-ақ студенттерге ғылыми мақалалар дайындауда қолдауды күшейту қажеттігін көрсетеді.

Сарапшы топтары ғылыми жетістіктерді коммерцияландыру механизмдерін дамыту, академиялық қызметкерлер мен студенттерді тартатын стартап жобаларын құру және дамыту, сондай-ақ бизнес-инкубаторлар, технологиялық парктер мен университет зертханаларының тиімділігін арттыру қажеттігін бірнеше рет ерекше атап көрсетеді. Сарапшылар тобы сондай-ақ өңірдің қажеттіліктері мен зерттеу нәтижелерінің практикалық қолданылуын ескере отырып, бакалавриат дипломдық жұмыстары мен магистрлік диссертациялардың тақырыптарын қайта қараудың маңыздылығын ерекше атап көрсетеді.

Сарапшылар тобының ұсынымдарының бөлек бір бөлігі университет ішіндегі зерттеу қызметтерін қаржыландыруға арналған. Сарапшылар тобы зерттеу және әзірлеу жобалары үшін университет ішіндегі гранттар, мини-гранттар және байқаулар жүйесін құру мен дамытуды ұсынады. Бұл тәсіл зерттеу қызметін ынталандырудың бір жолы ретінде қарастырылады.

Кейбір жағдайларда Сарапшылар тобы академиялық құрам мен студенттердің оқу үдерісіне зерттеу нәтижелерін одан әрі енгізу стратегиясын әзірлеуді ұсынады.

Материалдық-техникалық ресурстар мен білім беру инфрақұрылымы

Осы тұрғыдан алғанда университеттердің материалдық-техникалық базасын дамыту мен жаңарту VEG есептерінде ең жиі аталады.

Сарапшы топтар оқыту және ғылыми-зерттеу зертханалық базаны жаңарту және нығайту қажеттігін жүйелі түрде атап көрсетеді: зертханаларды заманауи жабдықтармен, арнайы модульдермен және цифрлық технологиялармен жаратқандыру, әсіресе инженерлік, білім беру және ақпараттық технологиялар салаларында. Жоғары білім комиссиясы зерттеу инфрақұрылымын нығайтуды білім беру бағдарламалары мен ғылыми-зерттеу қызметінің сапасын жақсартудың негізгі алғышарты деп санайды.

Бөлек ұсынымдар жиынтығы кітапхана мен ақпараттық ресурстарды дамытуға арналған. Сарапшылар тобы тиісті оқу салаларындағы академиялық және ғылыми-зерттеу жинақтарын кеңейту, оқулықтар мен оқыту материалдарының электрондық нұсқаларына қолжетімділікті арттыру, жазылым негізіндегі және толық мәтінді дерекқорларға, сондай-ақ әлемнің жетекші баспаларының электрондық кітаптарына қол жеткізуді қамтамасыз ету қажеттігін ерекше атап көрсетеді.

Көбінесе VEG-тің есептерінде цифрлық инфрақұрылымды дамыту және интернетке қолжетімділікті арттыру жөніндегі ұсыныстар беріледі. VEG сымсыз интернеттің жылдамдығы мен сенімділігін арттыру, оқыту корпустары, зертханалар мен жатақханаларда Wi-Fi қамтуын кеңейту, компьютерлік жабдықты жаңарту және компьютерлік сыныптардың санын көбейту қажеттігін атап көрсетеді. Назар аударылады: нашар цифрлық инфрақұрылым оқыту процесіне де, курстық жұмыстар мен ғылыми-зерттеу жобаларын аяқтауға да кері әсерін тигізеді.

Студенттердің оқу және тұрмыс жағдайын жақсартуға ерекше назар аударылады. Студенттік кеңес оқыту корпустары мен жатақханаларды жөндеуді, сынып бөлмелері мен дәрісханалардағы жиһазды ауыстыруды, оқу залдарының ауданын кеңейтуді және спорттық нысандарды дамытуды ұсынады. Атап айтқанда, ауылдық жерлерден келген студенттердің білім алу мүмкіндігін кеңейту және университеттің халықаралық студенттер арасындағы тартымдылығын арттыру мақсатында жатақхана орындарының санын көбейту, оның ішінде жаңа жатақханалар салу және хостелдерді жалға алу стратегиялық қадам ретінде қарастырылады.

Қайталанатын ұсыныстардың қатарына элеуметтік және инклюзивті инфрақұрылымды дамыту кіреді. EAG медициналық орталықтарды құру және олардың жұмысын бақылау қажеттігін, сондай-ақ арнайы білім беру қажеттіліктері бар студенттер үшін кедергісіз орта қалыптастыруды ерекше атап көрсетеді.

Тағы бір ұсыныстар жиынтығы инновациялық, жобаға негізделген және шығармашылық іс-шараларға арналған кеңістіктерді құруға қатысты. Осы тұрғыдан сарапшылар тобы коворкинг-кеңістіктерді, стартап-хабтарды, бизнес-инкубаторларды және жобалық зертханаларды дамытуды ұсынады, бұл -ке академиялық қызметкерлер мен студенттердің зерттеу және стартап жобаларын коммерцияландыру әлеуеті бар практикалық өнімдерге айналдыруға мүмкіндік беретін платформа болады.

Адам ресурстарының әлеуеті мен академиялық құрамның дамуы

Эксперттік топтың ұсыныстарының қысқаша мазмұны көрсеткендей, жетілдірудің басты бағыты – адам ресурстарын дамыту және академиялық құрамның сапасын арттыру. Эксперттік топ жиі толық штаттағы оқытушылар мен сырттай жұмыс істейтін мамандардың арақатынасын теңестіру қажеттігін және академиялық құрамның, әсіресе негізгі оқу бағыттары бойынша тұрақтылығын арттыруды ерекше атап көрсетеді.

Ең жиі қайталанатын ұсыныстар оқытушылар құрамының кәсіби дамуына қатысты. Сарапшылар топтары кәсіби дамуды жүйелі әрі тұрақты жоспарлауды, цифрлық, педагогикалық және әдістемелік құзыреттерді дамытуды, сондай-ақ шетелдік университеттерде оқыту және тағылымдамадан өткен оқытушылар үлесін арттыруды ерекше атап көрсетеді. Атап айтқанда, «Сапалы жоғары білімді қамтамасыз ету жөніндегі сарапшылар тобы» () инновациялық оқыту әдістері мен студенттерге бағытталған оқу тәсілі курстарының маңыздылығын ерекше атап көрсетеді.

Анықталған негізгі бағыттардың бірі – оқытушылардың практикалық бағдарлануы. Сарапшылар тобы өнеркәсіптік кәсіпорындарда практикалық тәжірибесі бар оқытушыларды, бизнес саласының мамандарын және жас оқытушыларды белсендірек тартуды ұсынады.

Оқытушылар құрамының академиялық мобильділігі мен кәсіби өсуін дамытуға арналған бөлек ұсыныстар жиынтығы бар. Сарапшылар тобы оқытушылар арасындағы кіріс және шығыс академиялық мобильділікті арттыруды, олардың ағылшын тіліндегі біліктілігін жақсартуды, жас оқытушыларға менторлық бағдарлама енгізуді және олардың оқыту жүктемесін азайтуды ұсынады, бұл оларға ғылыми-зерттеу қызметіне белсенді түрде қатысуға мүмкіндік береді.

Қайталанатын ұсыныстардың бірі – академиялық қызметкерлерді бағалау және ынталандыруға арналған ішкі жүйені дамыту. Сарапшылар тобы академиялық қызметкерлер үшін тұрақты өнімділікті бағалауды енгізуді, оны университеттің стратегиялық даму мақсаттарымен байланыстыруды және қаржылық және қаржылық емес ынталандыру шараларын әзірлеуді ұсынады.

Оқу, оқыту, бағалау және студенттерге қолдау көрсету

Ұсыныстарды талдау студенттерге бағытталған тәсілді дамытуға тұрақты түрде басымдық берілетінін көрсетеді.

Осы саладағы ұсыныстардағы орталық және үнемі қайталанатын тақырып – оқу нәтижелерін бағалау жүйесін жетілдіру. Барлық жағдайда сыртқы сарапшы топтары бағалау критерийлерін әзірлеу мен стандарттау қажеттігін, оларды барлық жұмыс түрлерінің оқу бағдарламаларында егжей-тегжейлі сипаттауды, емтихан жұмыстарын бағалау кезінде анонимдеуді және стандартталған тест форматтарын қолдануды азайтуды ерекше атап көрсетеді;

бұл шаралар жиынтығы бағалаудың ашықтығы мен объективтілігін қамтамасыз етеді.

Кейбір жағдайларда сыртқы сарапшы топтары жеке оқу жолдарын дамытуға жағдай жасау, пәндер мен қосалқы бағдарламаларды шынайы таңдау мүмкіндігін қамтамасыз ету, «бір терезе» қағиаты бойынша студенттерге қызмет көрсететін орталық құру қажеттігін атап көрсетеді, қолдау қызметтері бойынша нұсқаулықтар әзірлеу және бейімделу мен оқу процесінде студенттерге көмек көрсететін толық штатты мамандардан тұратын психологиялық қолдау қызметін ұйымдастыру.

Сыртқы бағалаулар кезінде анықталған басқа мәселелер қатарына пән, модуль немесе тақырып бойынша академиялық жетістікті бағалау саясаты мен рәсімдерін (бағалау критерийлерін) әзірлеу және студенттерге түсіндіру, сондай-ақ студенттерді бітіру алдындағы бағалау әдісін таныстырып, оны таңдауға мүмкіндік беретін рәсімді енгізу кірді: кешенді емтихан немесе диссертацияны қорғау.

Бақылау, деректерді талдау және басқарушылық шешім қабылдау

Осы тұрғыда Сыртқы бағалау тобының (EEG) барлық ұсыныстары барлық мүдделі тараптардың қанағаттануын жүйелі түрде бақылау қажеттігін бірауыздан ерекшелейді. Қайталанатын ұсыныстарға студенттер, түлектер, жұмыс берушілер мен академиялық қызметкерлер арасында тұрақты сауалнамалар жүргізу және респонденттердің ауқымын кеңейту жатады.

Жалпы жетілдіру бағыты – сауалнама нәтижелерін терең талдау және шешім қабылдау. Сарапшы топтар түзету шараларын әзірлеу, нәтижелерді коллегиялық органдарда ресми түрде қарастыру және студенттерді қабылданған шаралар туралы хабардар ету қажеттігін атап көрсетеді.

Кейбір жағдайларда Сыртқы бағалау топтары білім беру бағдарламаларының мазмұнын жаңартуды, оларды еңбек нарығының қажеттіліктеріне бейімдеуді және өзгерістердің, соның ішінде оқыту әдістерінің тиімділігін бағалаудың маңыздылығын ерекше атап көрсетеді.

Халықаралықтандыру және академиялық мобильділік

Осы саладағы ұсыныстар кіріс және шығыс студенттердің академиялық мобильділігін нығайтуға, оның географиялық ауқымын кеңейтуге және шығыс академиялық мобильділікке қаржылық қолдау көрсетуге бағытталған.

Кейбір ұсыныстар академиялық мобильділікті тек көршілес елдердегі жоғары білім беру ұйымдарында ғана емес, сонымен қатар шалғай елдердегі ұйымдарда да ұйымдастыруға, студенттерді академиялық мобильділік мүмкіндіктері туралы хабардар ету механизмдерін кеңейтуге және білім беру бағдарламаларына халықаралық студенттерді тартуды күшейтуге бағытталған.

Менеджмент және ақпараттық басқару

Осы саладағы VEG ұсыныстары университеттің басқарушылық әлеуетін нығайту қажеттігін көрсетеді. VEG жоғары басшылықты білім беру менеджменті бойынша қосымша оқытудан өткізіп, көшбасшылық пен басқарушылық құзыреттерін дамытуды қамтамасыз етуді ұсынады. Сондай-ақ қызметкерлердің қанағаттануы мен белсенділігін арттыру үшін оларға қаржылық ынталандырулар ұсынудың тиімділігін атап көрсетеді.

Оқу бағдарламаларын жүзеге асыруда практикалық бағыт пен жұмыс берушілердің қатысуы

VEG ұсыныстарының осы салаға арналған қысқаша мазмұны олардың білім беру бағдарламаларын әзірлеу, қайта қарау және жаңарту, сондай-ақ түлектердің құзыреттілік модельдерін және таңдаулы модульдер тізімін жасау процестеріне жұмыс берушілердің кешенді түрде қатысуын қамтамасыз етуді ұсынатынын көрсетеді.

Жақсарту бойынша ең жиі аталатын бағыт – екіжақты оқытуды дамыту. Жоғары білім беру кеңестері жоғары оқу орындарына екіжақты оқытуды оқу бағдарламаларына енгізуді күшейтіп, екі форматта жүргізілетін пәндер санын арттырып, осы саладағы негізгі жұмыс берушілермен жүйелі ынтымақтастық орнатуды ұсынады.

Кейбір жағдайларда Сарапшылар тобы Соңғы жұмыс берушілер кеңесінің жұмысын жандандыруды ұсынады, оны білім беру бағдарламаларының практикалық бағытын және сапасын арттырудың маңызды механизмі ретінде қарастырады.

Жақсартуды қажет ететін аймақтардың екінші тобына жеті бағыт кіреді.

Миссия, стратегиялық басқару және жоспарлау, корпоративтік мәдениет

Сарапшылар тобы университеттің миссиясы мен визиясын қайта қарап, жетілдіру қажеттігін, ел мен өңірдің әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-білім беру дамуындағы рөлін айқын анықтауды атап көрсетеді. Миссия мәтінінің университеттің нақты орны мен жарияланған стратегиялық мақсаттарына сәйкес болуын қамтамасыз ету маңызды екені ерекше айтылған.

Қайталанатын ұсыныстардың бірі – стратегиялық жоспарларда белгіленген мақсатты көрсеткіштердің орындалуын тұрақты түрде бақылау, талдау жүргізу, аналитикалық есептер дайындау және бақылау деректері негізінде басқару шешімдерін түзету қажеттігі.

Кейбір жағдайларда Сыртқы бағалау топтары бәсекелестік ортаны талдау үшін қолданылатын құралдар ауқымын кеңейтуді ұсынады, соның ішінде SWOT талдауын, тәуекелдерді талдауды және білім беру бағдарламаларының даму тенденцияларын талдауды.

Сыртқы бағалау топтары сондай-ақ әкімшілік және басқару персоналына тұрақты түрде оқыту жүргізу қажеттігін, сондай-ақ мекеменің миссиясы, сапаны қамтамасыз ету саясаты мен стратегиялық мақсаттары туралы қызметкерлермен талқылаулар өткізуді корпоративтік мәдениетті қалыптастыру үшін маңызды деп санайды.

Қоғамдық коммуникация

Сыртқы бағалау топтары өз есептерінде университеттің веб-сайтындағы мазмұнды уақытылы жаңартуды және серіктестер, қызметтер, оқу бағдарламалары мен академиялық құрамның жетістіктері туралы жаңартылған құжаттар мен ақпаратты жариялауды жиі атап көрсетеді.

Әдетте барлық пайдаланушы топтары үшін қолжетімділікті қамтамасыз ету, сондай-ақ навигация мен ақпаратты ұйымдастыру логикасын жақсарту мақсатында ақпаратты үш тілде ұсыну ұсынылады.

Сонымен қатар, бірнеше жағдайда әлеуметтік желілерде және БАҚ-та белсенділікті арттыруға, сондай-ақ мазмұнды жастар мен қоғамның қажеттіліктеріне бейімдеуге ұсыныс жасалады.

Басқарудағы ашықтық, академиялық адалдық және сапа мәдениеті

Сыртқы сарапшы топтары жазбаша жұмыстардың түпнұсқалығына қойылатын талаптарды қайта қарау қажеттігін, сондай-ақ оқытушылар мен зерттеушілердің жариялауға ұсынатын курстық жұмыстар мен ғылыми мақалалар, монографиялар және т.б. еңбектеріндегі түпнұсқалық деңгейіне талаптар енгізу қажеттігін және плагиатқа қарсы нормативтік құжаттарды әзірлеу мен жаңарту қажеттігін үнемі атап көрсетеді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат пен әріптестік этика органдары бөлек ұсыныстар жиынтығын құрайды. Сыртқы сарапшылар тобы тұрақты түрде хабардарлықты арттыру семинарларын өткізу, этикалық стандарттарға сәйкестік тәжірибесін құжаттау және кейбір жағдайларда моральдық-этикалық нормалар мен академиялық адалдықты қамтамасыз ету үшін Этика кеңесін құру қажеттігін атап көрсетеді.

Студенттердің қатысуы

Осы тұрғыдан алғанда, VEG жүйелі түрде студенттердің өзін-өзі басқару органдарының жұмысын күшейтуді, соның ішінде Студенттер парламентін құруды және студенттер өкілдерін жаңартуды ұсынады.

Сарапшылар білім беру бағдарламаларын әзірлеу мен жаңартуға барлық деңгейдегі студенттерді тарту қажеттігін ерекше атап көрсетеді. Сондай-ақ Ғылыми кеңес, Академиялық кеңес және басқа да коллегиялық органдарға студенттердің қатысуын кеңейту жөнінде ұсыныстар жасалды.

Бәрінен кейінгі жұмыспен қамтылу және түлектермен байланыс

Осы саладағы ең жиі қайталанатын ұсыныстар – түлектер қауымдастығының жұмысын жандандыру және түлектердің жұмыспен қамтылу көрсеткіштерін талдау.

Сонымен қатар жұмыспен қамту жәрмеңкелері, жұмыс берушілермен кездесулер және басқа да мансаптық іс-шаралар сияқты мансаптық қолдау қызметтерін күшейту жөнінде ұсыныс бар.

Оқу бағдарламаларын дамыту

Осы саладағы ұсыныстар білім беру бағдарламаларының бірегейлігін қамтамасыз ету, пәнаралық және инновациялық бағдарламаларды (соның ішінде қос мамандықтарды) дамыту және қос дипломды бағдарламаларды енгізу қажеттігіне қатысты.

Оқу үдерісі мен басқарудың цифрлануы

Сыртқы сарапшы топтарының цифрландыру жөніндегі барлық ұсыныстары академиялық жетістіктерді тіркеуге арналған автоматтандырылған -жүйелерді, электрондық құжат айналымын басқару жүйесін және студенттерді қолдауға арналған цифрлық платформаларды енгізу қажеттігін көрсетеді.

Кейбір жағдайларда сыртқы сарапшы топтары ашық платформаларда қолжетімді болу үшін МООС-тар мен бейне дәрістерді дамытуды жеделдетуді ұсынады.

Эксперттік топтың бірнеше ұсыныстары заманауи ақпараттық технологияларды қолдана отырып тіркеуші кеңсесі мен кітапхананы автоматтандыруға және студенттерге қолдау көрсету қызметтерін дамытуға қатысты.

Жетілдірудің үшінші бағыттары тобы (3,1 %) екі санаттан тұрды: «ресми емес оқыту» және «қабылдау және мансаптық бағдар беру».

Формалды емес білім беруге қатысты бес жағдайда ұсыныстар формалды емес білім нәтижелерін мойындау тәртібі туралы құжаттаманың болмауына қатысты. Қалған жағдайларда VEG формалды емес білім нәтижелерін мойындау тәжірибесін кеңінен қолдануды ұсынады.

«Қабылдау және мансаптық бағдар беру» бойынша ұсыныстарға мансаптық бағдар беру шараларының алуан түрлілігін қамтамасыз ету және университеттің болашақ студенттерге тартымдылығын арттыруға бағытталған кешенді шаралар жатады.

Қорытынды

Талдау нәтижесінде IQAA-ның сыртқы бағалауынан өткен сыртқы сарапшы топтарының есептерінде тіркелген 170 үздік тәжірибе мысалы мен 388 ұсыныс анықталды.

Талдаудың жалпы қорытындыларын қорытындылай келе, келесі үрдістер анықталды:

1. Жоғары білім беру ұйымдарының басым бөлігіне 5 жылға аккредитация берілсе, кейбіріне 7 жылға аккредитация берілді, бұл жоғары білім беру жүйесінің тұрақты дамуын және сапа стандарттарына сәйкестіктің жоғары деңгейін көрсетеді.

2. VYUG есептерінде ең жиі студенттерге бағытталған оқыту тәсілі, студенттерге әлеуметтік және академиялық қолдау көрсету және университет басқаруына студенттердің қатысуы сияқты оң тәжірибелер айтылады.

3. Университеттер мамандарды даярлауды нарықтық талаптарға сәйкес келтіру үшін екі бағытты оқытуды дамытуға, оқыту процесіне тәжірибешілерді тартуға және білім беру бағдарламаларын іске асыру мен дамытуда жұмыс берушілермен ынтымақтастықтың басқа да түрлерін нығайтуға ұмтылуда.

4. Цифрлық трансформация – тұрақты үрдіс: оқу процесін басқару жүйелері (LMS) енгізіліп, университет әкімшілігі мен студенттерге қызмет көрсету автоматтандырылуда.

5. Инфрақұрылым жаңартылуда: зертханалар, инклюзивті орталар, оқу кеңістіктері және студенттер жатақханалары.

6. Негізгі қиындық университеттердегі ғылыми-зерттеу қызметінде: ұсыныстардың басым бөлігі Scopus (Elsevier) және Web of Science халықаралық индекске енгізілген дерекқорлардағы жарияланымдар санын арттыруға, сондай-ақ KKSON тізіміне кіретін журналдарда жариялануға, зерттеу жобаларын дамытуға, зерттеулерді коммерцияландыруға және студенттерді ғылыми-зерттеу жұмыстарына белсенді тартуға бағытталған.

7. Оқу нәтижелерін бағалау және сапаны бақылау жүйесін жетілдіру қажет.

8. Кадрлардың әлеуетін нығайту үздіксіз назар аударуды талап етеді: штаттық оқытушылардың үлесін арттыру және кәсіби дамуға жүйелі тәсілді қамтамасыз ету.

9. Халықаралықтандыруды одан әрі дамыту қажет: академиялық мобильділікті кеңейтіп, оның географиялық ауқымын ұлғайту керек.